

HEILOO NABO'S

VOORLOPIG ONTWERP EN BEELDKWALITEITSPLAN T.B.V. HET RIJKSMONUMENT | JANUARI 2025

COLOFON

Heiloo NABO’S
Voorlopig Ontwerp en beeldkwaliteitsplan

Oosterhout
IND-490691-03E-Heiloo Nabo's -Definitief ontwerp en Beeldkwaliteitsplan

Vestiging Oosterhout
Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

info@cb5.nl

Vestiging Maastricht
Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.cb5.nl

ProRail
Contactpersoon: Herman van Liebergen
Postbus 2038
3500 GA Utrecht
+31 (6) 06 31 66 50 77

Herman.vanliebergen@prorail.nl

VRIJGAVE

Opsteller(s):

Vincent Smeets, Puck van Hout, Ivan Glen-Leinse

Goedkeuring:

David Huijben

Vrijgave:

Mark van der Poll

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING **4**

1.1 OPGAVE 5

1.3 PLANCONTEXT 5

1.3 LEESWIJZER 5

2. LANDSCHAPSANALYSE **7**

2.1 GEOMORFOLOGIE 8

2.6 RECREATIE EN ROUTING 12

2.7 NATUUR 14

2.8 LANEN EN WEGEN 15

2.8 FLORA EN FAUNA 17

3. ANALYSE BEELDKWALITEIT **18**

3.1 BEELDKWALITEIT HUIDIGE SITUATIE 19

3.2 TUINEN HUIS NIJENBURG 19

3.3 LANDGOED NIJENBURG 20

3.4 BOERDERIJEN EN HET OVERBOS 21

3.5 WOONWIJK ‘HET BLOCKHOVEPARK’ 22

3.6 OMLIGGENDE LANDSCHAP 23

4. CONCEPT **24**

4.1 LANDSCHAPPELIJKE OPBOUW 25

4.2 ONTWERPUITGANGSPUNTEN 26

5. VOORLOPIG ONTWERP **27**

5.1 OVERZICHT 28

5.2 STETLAAN 29

5.3 KUILLAAN 31

5.4 FIETSTUNNEL 33

5.5 WESTERWEG 34

6 BEELDKWALITEIT **36**

6.1 BEELDKWALITEIT 37

6.2 VERHARDING | WANDELPADEN EN INFORMATIEPUNT 38

6.3 VERHARDING | BOCHTEN 39

6.4 ELEMENTEN | HEKWERKEN SPOOR 40

6.5 ELEMENTEN | HEKWERK KUILLAAN 41

6.6 ELEMENTEN | LEUNING WANDELPAD 42

6.7 ELEMENTEN | INFORMATIEPUNT 43

6.8 ELEMENTEN | TUNNELBAK 44

1. INLEIDING

1.1 OPGAVE

ProRail is landelijk bezig met het versterken van de veiligheid rondom haar sporen. Dit wordt onder andere gedaan door onbewaakte spoorwegovergangen te beveiligen en af te schermen met hekwerken.

Echter is deze locatie bijzonder, de spoorwegverbinding Amsterdam-Den Helder snijdt door het Heilooërbos (oud Landgoed Nijenburg) waar de cultuurhistorie van het landgoed sterk te beleven valt. Hier worden 3 niet actief beveiligde overgangen (hierna benoemd als NABO's) vervangen door twee nieuwe over-/doorgangen bestaande uit één voetgangersbrug en één fiets- en voetgangerstunnel.

Deze verandering vraagt om aanpassingen in bestaande fysieke situatie (verbindingen en zichtrelaties) in het gebied. Belangrijk is het behoud van visuele herkenbaarheid van de overganegn na deze verandering.

1.3 PLANCONTEXT

Het plangebied is gelegen tussen de dorpskern van Heiloo en Alkmaar, in gemeente Heiloo. Op deze oude strandwal ligt Landgoed Nijenburg; een bosgebied met hoofdwoning (Huis Nijenburg), bijbehorende tuinen, lanen en enkele boerderij (belangrijkste is boerderijcomplex Noord-West). Het kenmerkende polderlandschap en de bossen langs de randen van deze strandwal zijn in deze omgeving nog altijd zeer goed te herkennen.

De spoorverbinding Amsterdam-Den Helder loopt in noord-zuid richting dwars over het landgoed, waar het een 3-tal keer doorsneden wordt door een paden en bijhorende overgangen.

De overgangen zijn:

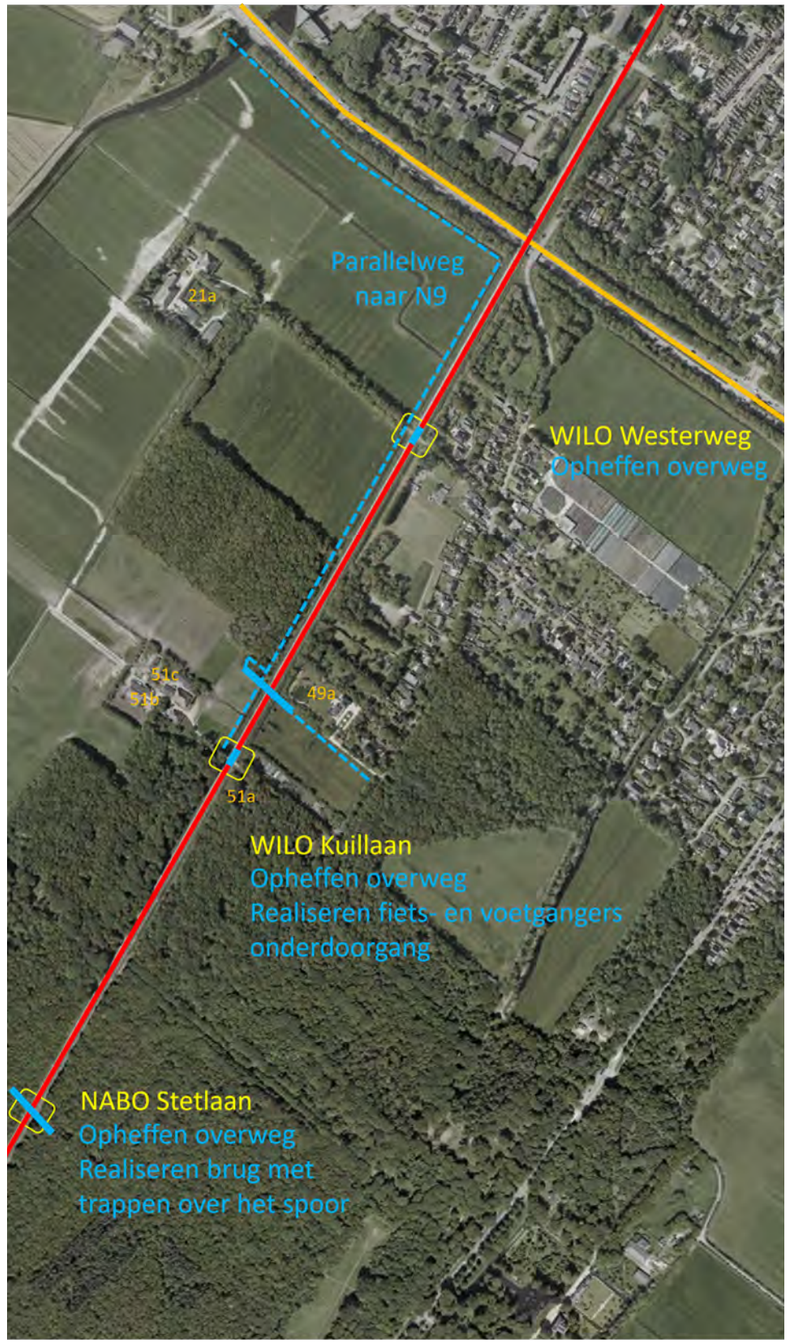
- Stetlaan
- WILO Kuillaan
- NABO Westerweg

1.3 LEESWIJZER

Het document dient 2 doelen en dient op die manier ook gelezen te worden:

- Een duidelijk landschapsontwerp bieden voor de te verwijderen overgangen dat begrepen en gedragen wordt door Natuurmomumenten, RCE en de gemeente Heiloo (inclusief Welstand);
- Een document dat als onderdeel van een aanbestedingsdossier een duidelijk kader vormt naar de aan te besteden aannemer.

In het eerstvolgende hoofdstuk (hoofdstuk 2) analyseren wij de historie en reeds aanwezige kenmerken van het gebied, zoals geomorfologie, bodem, hoogte, cultuurhistorie, natuur en ecologie. In hoofdstuk 3 wordt ook de beeldkwaliteit van de huidige omgeving geanalyseerd. Op basis van deze kennis formuleren wij een concept en ontwerpuitgangspunten in hoofdstuk 4. Met deze kennis is een voorlopig ontwerp opgesteld in hoofdstuk 5. De beeldkwaliteit is uitgewerkt in hoofdstuk 6.

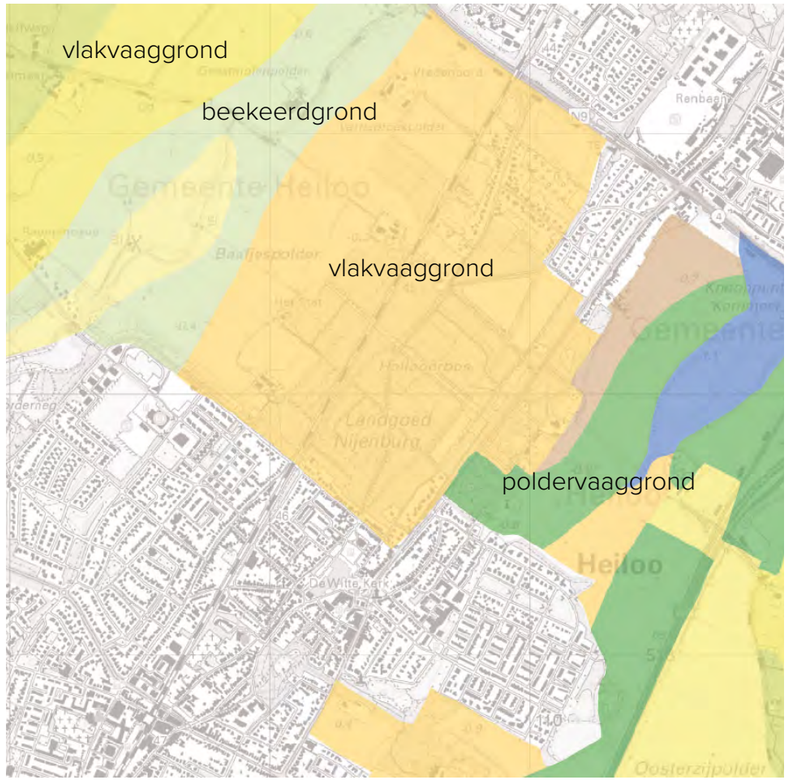
FOTO'S PLANGEBIED

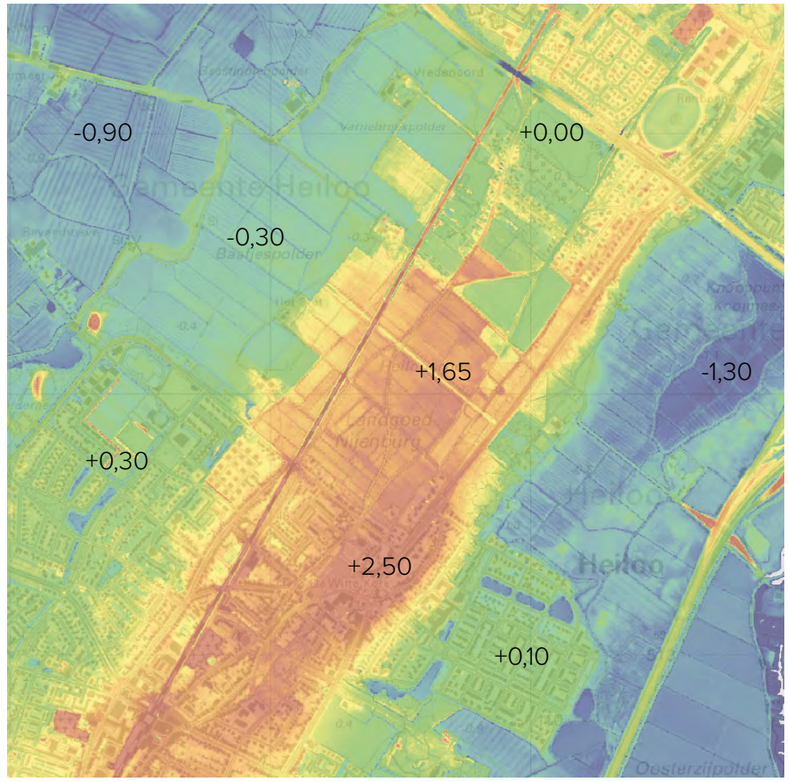
2. LANDSCHAPSANALYSE

Geomorfologische kaart

Bodemkaart

Hoogtekaart

2.1 GEOMORFOLOGIE

Het plangebied is gelegen op een oude strandwal die c.a. 4000 jaar geleden is ontstaan nadat de zeespiegel snel daalde. Door de getijden werd er zand afgezet wat daarna bleef liggen. Er ontstonden hoge en langgerekte ruggen. In de lager gelegen gebieden ontstonden strandvlakten waarvan het plangebied op de huidige middenwal gelegen is.

Men begon c.a. 800 met de ontginning van deze gebieden door een watersysteem te reguleren en de broekbossen te kappen ten behoeve van landbouwgronden. Deze ontwatering leidde tot wateroverlast, waarnaar de nabijgelegen Baafjespolder en de Varnebroekpolder opgericht werden.

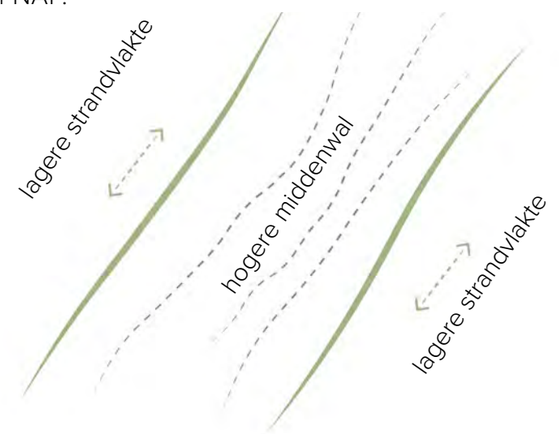
2.2 BODEM

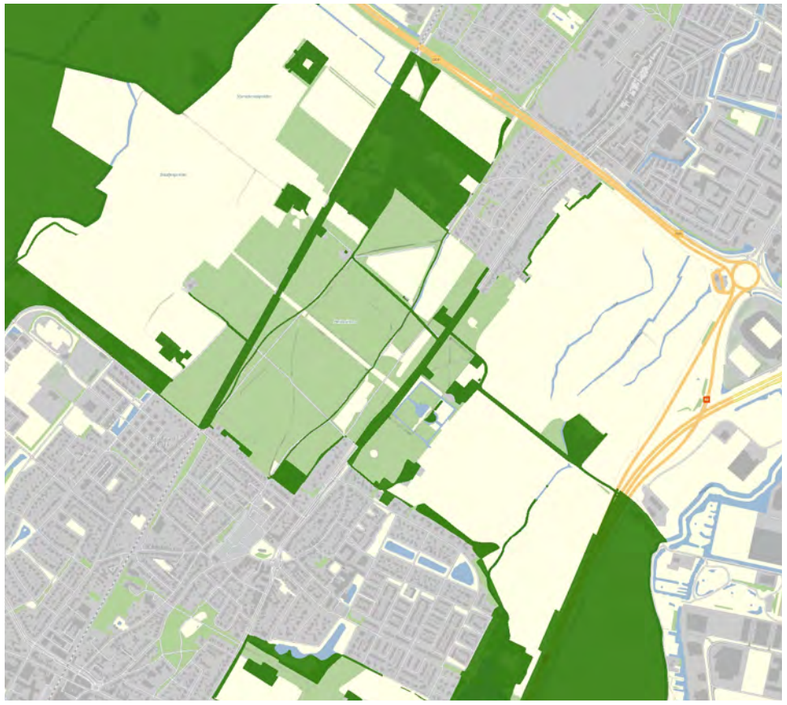
De bodem van het plangebied bestaat uit vlakvaaggronden; leemarm en zwak lemig fijn zand. Ten westen daarvan zijn nog oude Beekeerdgronden en kalkhoudende vlakvaaggronden te vinden. Ten oosten zijn knippige poldervaaggronden aanwezig. Deze bevat een zeer hoog percentage zware klei in de bodem en is daarmee minder sterk dan de vlakvaaggronden.

2.3 HOOGTE

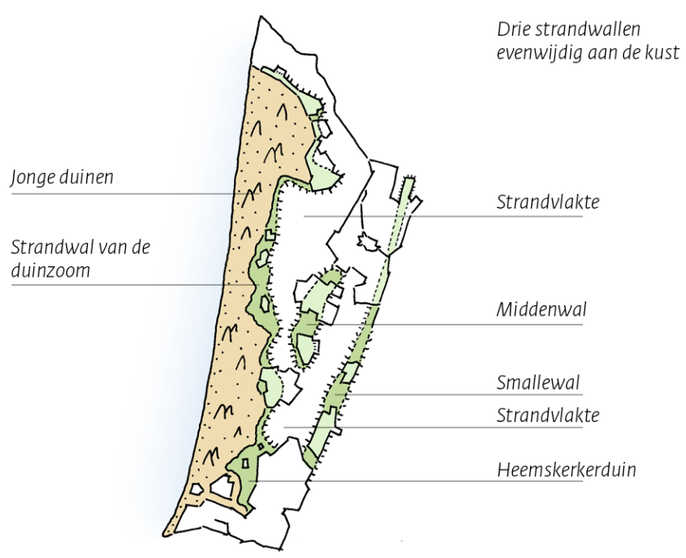
De locaties van de om te vormen NABO’s zijn gelegen op een oude strandwal, nu middenwal. Dit is te zien aan de hoogteverschillen.
Het landgoed ligt over het algemeen hoger in het landschap op gemiddeld + 1,65 m boven NAP.

De polders in het omliggende landschap liggen lager, variërend tussen -0,30 en - 1,30 meter onder NAP. Dwars over de rug van de standwal is de spoorlijn gelegen, welke een (over het algemeen) constante hoogte heeft van c.a. +2,50 meter boven NAP.

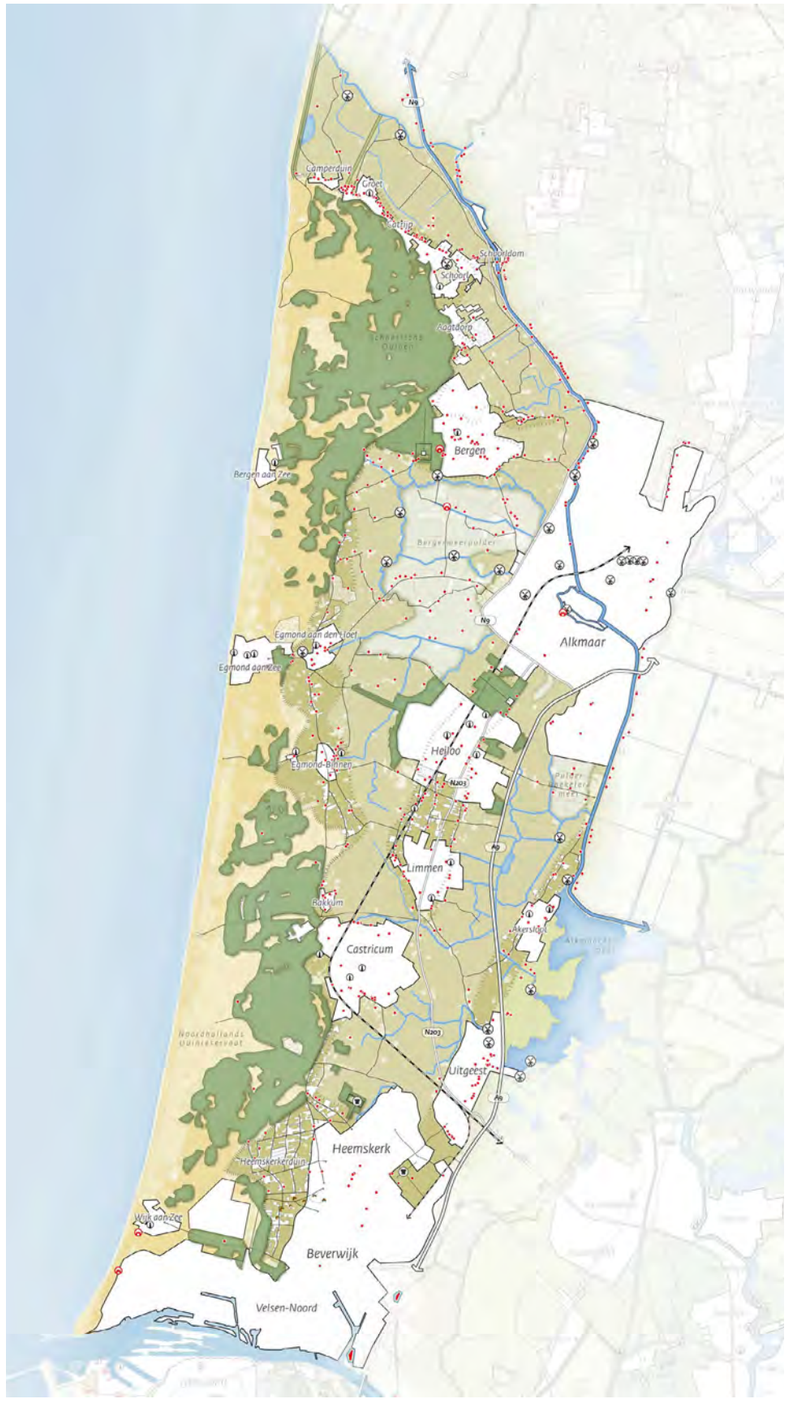

Kaart Bijzonder provinciaal landschap (donker groen)

Drie type strandwal, plangerbied is een Middenwal (bron: Prachtlandschap Noord-Holland!)

Overzichtskaart Noord-Kennemerland

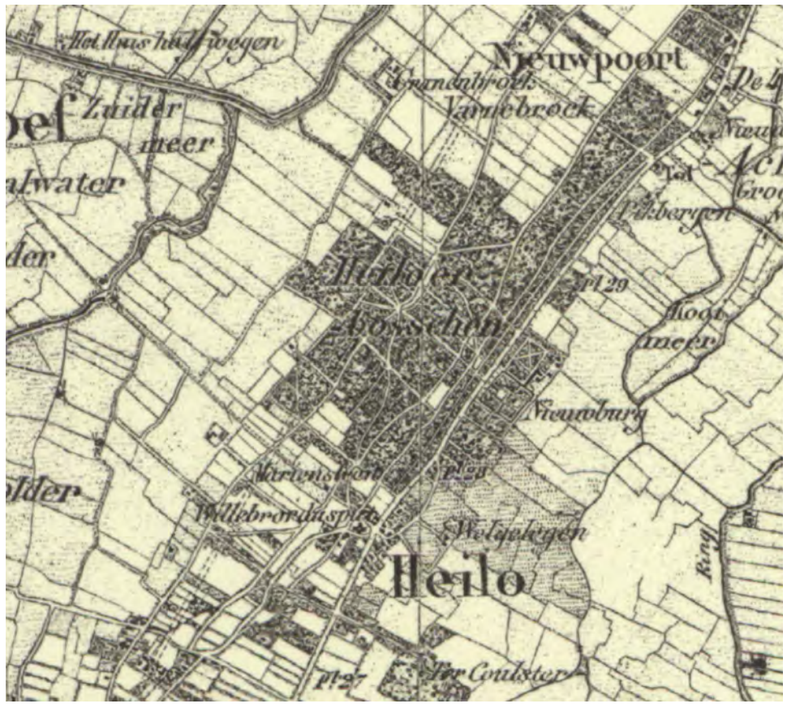
2.4 LANDSCHAPSZONERING

De Provincie Noord- Holland heeft een aantal gebieden in haar provincie aangeduid als ‘Bijzonder Provinciaal Landschap’ (BPL). Met dit regime stimuleren ze bescherming, versterking en ontwikkeling van gebieden die landschappelijk, aardkundig, ecologisch of cultuurhistorisch waardevol zijn.
Aan de gebieden die deze aanduiding hebben worden kernkwaliteiten en ontwikkelprincipes vastgesteld die ervoor zorg dat er een goede afweging gemaakt kan worden bij ruimtelijke ontwikkelingen.
Het plangebied is gelegen in ‘Noord-Kennemerland’ en wordt daarbinnen gecategoriseerd als een ‘middenwal’. Op basis van de landschappelijke karakteristiek, openheid en andere ruimtelijke dragers zijn ontwikkelprincipes opgesteld.

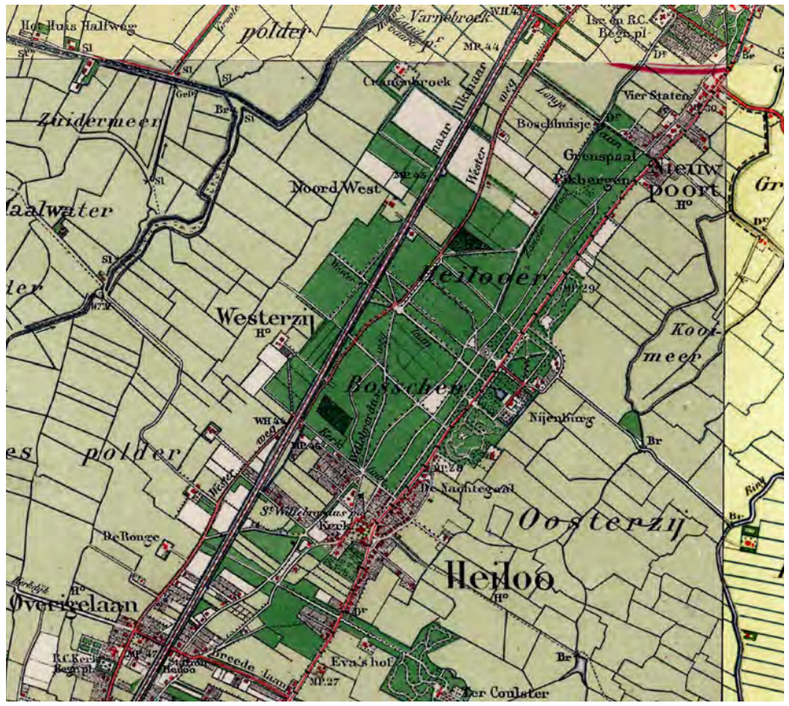
De volgende ontwikkelprincipes zijn van toepassing op de het plangebied:

- Het behouden en versterken van de specifieke ruimtelijke karakteristieken en de karakteristieke elementen van de middenwal. (noordzuidgerichte wegenstructuur, contrast tussen strandvlakte en besloten strandwal, behoud van bosrijke karakter);
- Historische structuren zichtbaar en beleefbaar maken (o.a. recreatieve netwerk versterken);
- Behoud van het specifieke karakter van buitenplaatsen en bijbehorende zichtlijnen. (Oorspronkelijke ontwerp vormt de basis voor ontwikkelingen, behoud en versterk de zichtrelatie tussen buitenplaatsen en omgeving)

Bron: Prachtlandschap Noord-Holland! Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018

Kaart 1870(bron: Topotijdreis)

Kaart 1900 (bron: Topotijdreis)

Kaart 1975 (bron: Topotijdreis)

Kaart 2020 (bron: Topotijdreis)

2.5 CULTUURHISTORIE

Het Heilooërbos en Landgoed Nijenburg vinden hun oorsprong op een oude middenwal, omgeven door weelderige bossen. In het begin van de 17e eeuw stichtte Gerard van Egmond van de Nijenburg (1576-1636), burgemeester van Alkmaar, het landgoed door de oprichting van een bescheiden landhuis.

Rond 1700 werd dit vervangen door een imposant landhuis met een klassieke buitenplaats, typerend voor de Barokke periode, inclusief formele parkaanleg met zichtassen. Op dat moment bestond het landgoed uit tuinen, bossen en landerijen met boerderijen, waaronder de nog steeds aanwezige boerderij Noord-West met knechtwoning.

In de loop van de 20e eeuw onderging het landgoed aanzienlijke veranderingen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het dichte bos uitgedund om als brandhout te dienen voor ziekenhuizen en gaarkeukens. Tevens werd in het bos de villawijk aan de Westerweg aangelegd. De spoorlijn die het gebied doorkruist, werd in 1867 aangelegd als verbinding tussen Amsterdam en de haven van Den Helder.

Heiloo en Almaar breidden beide steeds verder uit, waardoor het landgoed geklemd tussen deze twee stedelijke gebieden komt te liggen.

Bron: Historische vereniging Heiloo en Cultuurhistorische impacanalyse Nijenburg te Heiloo, RAAP

Kaart landgoed Nijenburg (bron: Historische vereniging Heiloo)

Tekening landhuis Nijenburg (bron: Historische vereniging Heiloo)

Boerderij 'Noord-West' met knechtwoning op het landgoed (bron: Historische vereniging Heiloo)

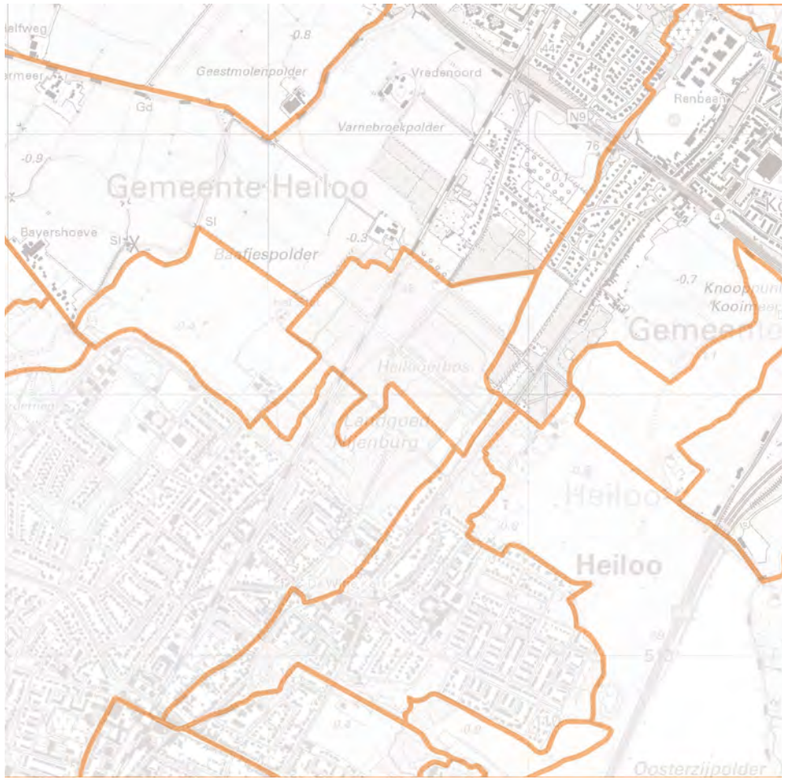

De kattenberg op het landgoed (locatie zie bovenstaande kaart) (bron: Archief Alkmaar)

Formele hoofdas (Ronde-O-laan) (bron: Archief Alkmaar)

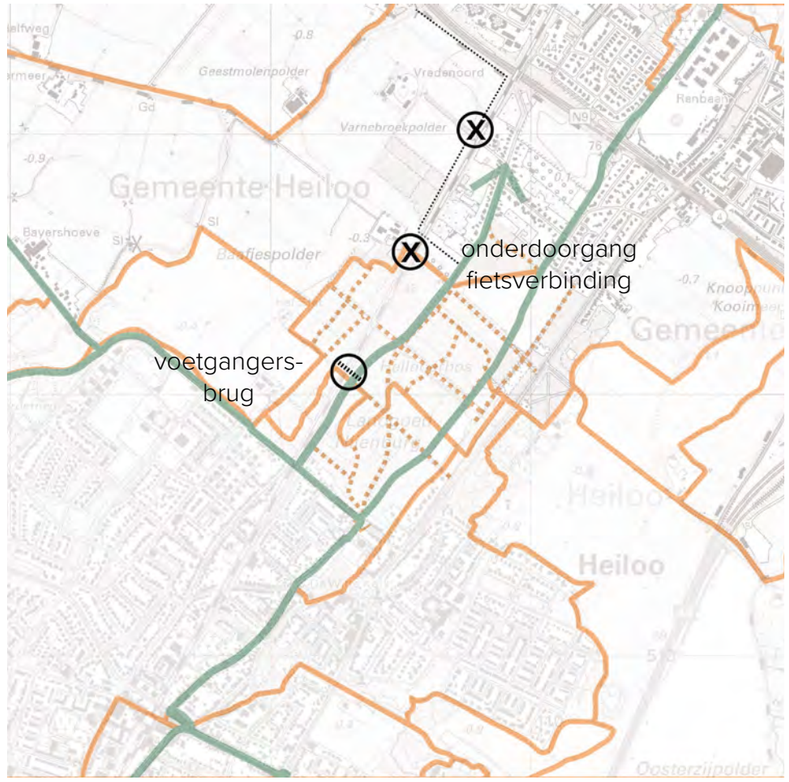
LANDGOED NIJENBURG

Wandelroutes

Fietsroutes

Overzicht routes

2.6 RECREATIE EN ROUTING

Het Heilooërbos en de omgeving zijn bij uitstek geschikt als uitvalsbasis van recreatie in zowel Alkmaar en Heiloo. Talloze fietspaden en struinroutes voeren langs de bezienswaardigheden en landschappelijke inrichtingselemente van het oude landgoed.

De wandelroutes in het bos sluiten goed aan op de omgeving door de verbindingen met zowel Heiloo en Alkmaar als de open landschappen daartussen. In het bosgebied van het landgoed zijn buiten deze wandelroutes ook een aantal struinpaden gelegen. De gebruiksintensiteit verminderd van deze routes naar mate dichterbij de villawijk in het noorden.

De wandelroutes kruisen twee maal de spoorweg.
De fietsroutes zijn voornamelijk een verbinding over de oude noord-zuid verbindingen. In het gebied zijn twee verharde, veelgebruikte fietsroutes aanwezig die Heiloo en Alkmaar met elkaar verbinden.

Op deze routes zijn in het landgoed verschillende locaties aanwezig waar zitplekken gerealiseerd zijn. Vaak zijn deze aanwezig bij zichtlocaties aan de randen of zichtassen van het landgoed. Het is opvallend dat er langs deze routes veel aandacht is voor gedachtenisplekken. Plaatjes op bankjes of bordjes aan nieuwe bomen in de hoofdas bieden ruimte voor bezinning en ter gedachtenis van overledenen.

Het bos is een uitstekend uitloopgebied waar men kan wandelen, dwalen en denken. Dit wandel- en fietsnetwerk heeft de hoogste gebruiksintensiteit in het Heilooërbos.

De aanpassingen van de NABO's hebben effect op de eerder genoemde routes:

- Zuidelijke oversteek en wandelroute wordt vervangen door een voetgangersbrug;
- De overgang en tevens wandelroute over de Kuillaan wordt afgebroken;
- De verbinding van de Westerweg wordt vervangen door de fietstunnel

Onderdoorgang Westerweg

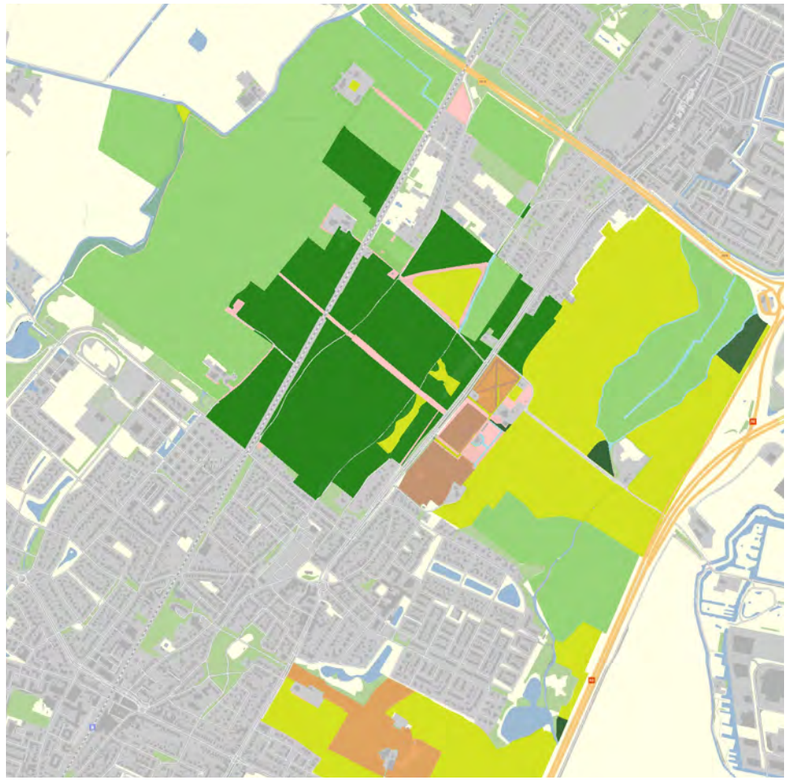
Wandelbrug Stetlaan en onderdoorgang Westerweg

Ook de NABO Stetlaan maakt onderdeel uit van het wandelnetwerk. Op deze locatie is ervoor gekozen om een brug te bouwen voor de wandelaars in het bos. Bij het ontwerpen van de voetgangersbrug was o.a. het uitgangspunt dat er geen bomen gekapt mogen worden en dat de continuïteit van de laan behouden blijft. Dit heeft er o.a. toe geleid dat er geen brug (of onderdoorgang) in het verlengde van de laan wordt gerealiseerd maar dat er gekozen is voor de U-vorm, waarbij de trapopgangen parallel aan het spoor worden geplaatst. De brug verdwijnt daardoor uit het zicht voor wandelaars op het wandelpad. Aan het ontwerp is een begeleidende houten open reling toegevoegd, die de wandelaar begeleid vanaf het wandelpad naar de brug en aan de andere zijde weer geleid naar de laan, waar zij hun weg kunnen vervolgen.

De toekomstige uitstraling en materialisatie van de brug dienen te passen bij het bosrijke karakter van het gebied. In dit Beeldkwaliteitsplan, dat de impact op het Rijksmonument beschrijft, is dit niet uitgewerkt. Beelden dienen derhalve slechts gezien te worden als indicatief. Voor de brug zal een separaat document worden opgesteld met de titel: “Beeldkwaliteitsplan Heiloo NABO’s: nadere uitwerking Brug Stetlaan”, waarin de kwaliteitseisen die hieraan worden gesteld staan beschreven.

Kaart NNN gebied (groen)

Kaart natuurbeheerplan

Drie bosdelen in het gebied

2.7 NATUUR

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een Nederlands netwerk van natuurgebied. Het doel hiervan is om een volledig netwerk te creëren van bestaande en nieuwe natuurontwikkelingen waardoor natuurgebieden beter met elkaar verbonden worden. Het plangebied is onderdeel van dit netwerk.

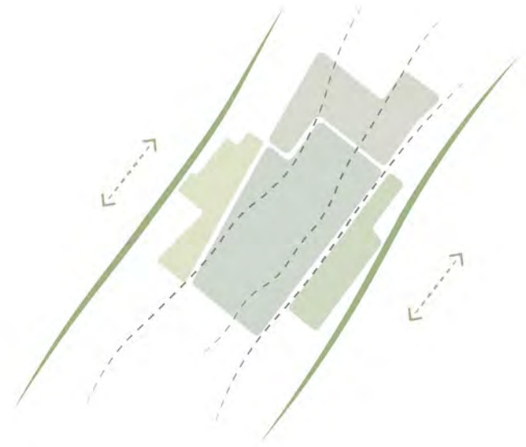
Daarnaast is er door Provincie Noord-Holland een natuurbeheerplan ontwikkeld wat vorm geeft aan de toekomst van deze ontwikkelingen. Daarin wordt aangeduid waar én welk type natuur ontwikkeld moet worden. De omgeving van de spoorweg wordt aangeduid als dennen-eiken-, en beukenbos. Ten westen hiervan wordt vochtig hooiland ontwikkeld.

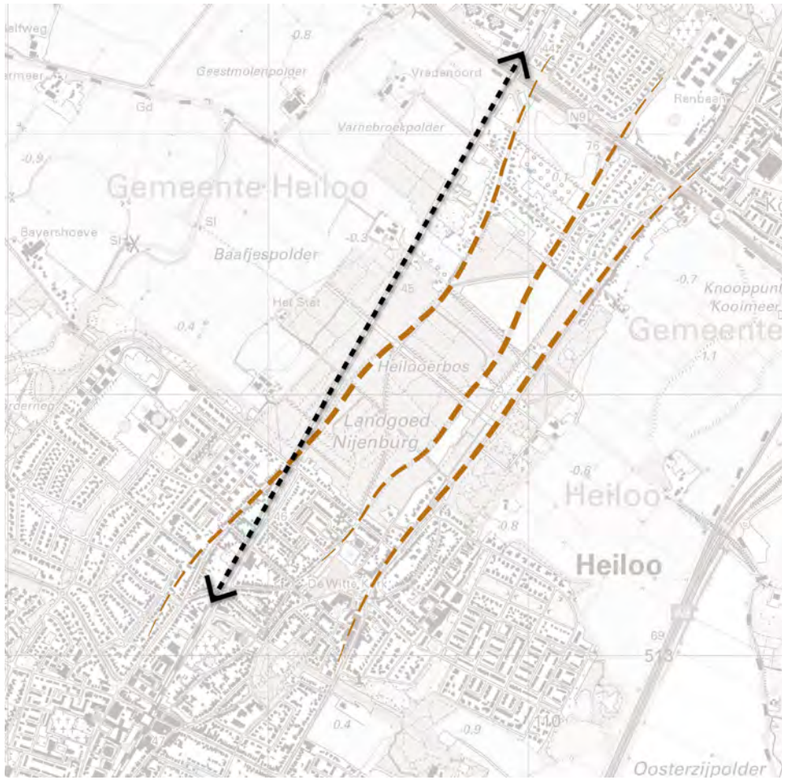
Ten oosten wordt voornamelijk kruiden- en faunarijk grasland ontwikkeld met enkele vlakken van vochtige duinvallei. Landgoed Nijenburg is een groot landgoed dat bestaat uit tuinen, bossen en landerijen. De bossen bestaan uit dennen-eiken-, en beukenbos dat vroeger diende als jachtgebied.

Het bosgebied bestaat uit vier delen:

- Gebied ten westen van de spoorbaan: Verwilderd bos (Overbos) (A)
- Gebied tussen Kennemerstraatweg en spoorbaan: c.a. 300 jaar oud bos (Heilooërbos) (B)
- Bos ten oosten van de Kennemerstraatweg: parkbos met huis Nijenburg en tuinen daarin gelegen (C)
- De villawijk in het noordelijke deel (D)

Bron: Het landgoed Nijenburg en haar boomgaard, PomosPost zomer 2019**.**

Noord-zuid verbindingen (fietsroutes en spoorbaan)

Oost-west lanen

Oost-west erftoegangswegen van vroegere boerderijen

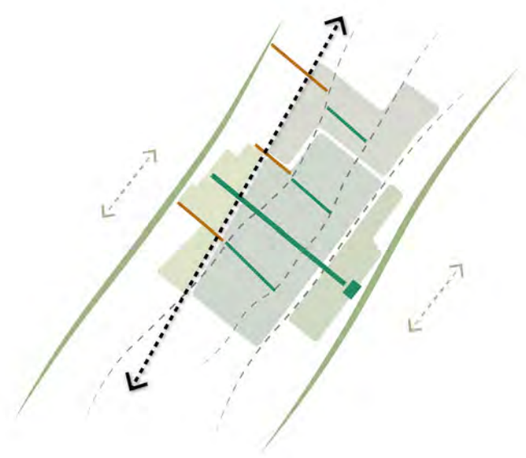
2.8 LANEN EN WEGEN

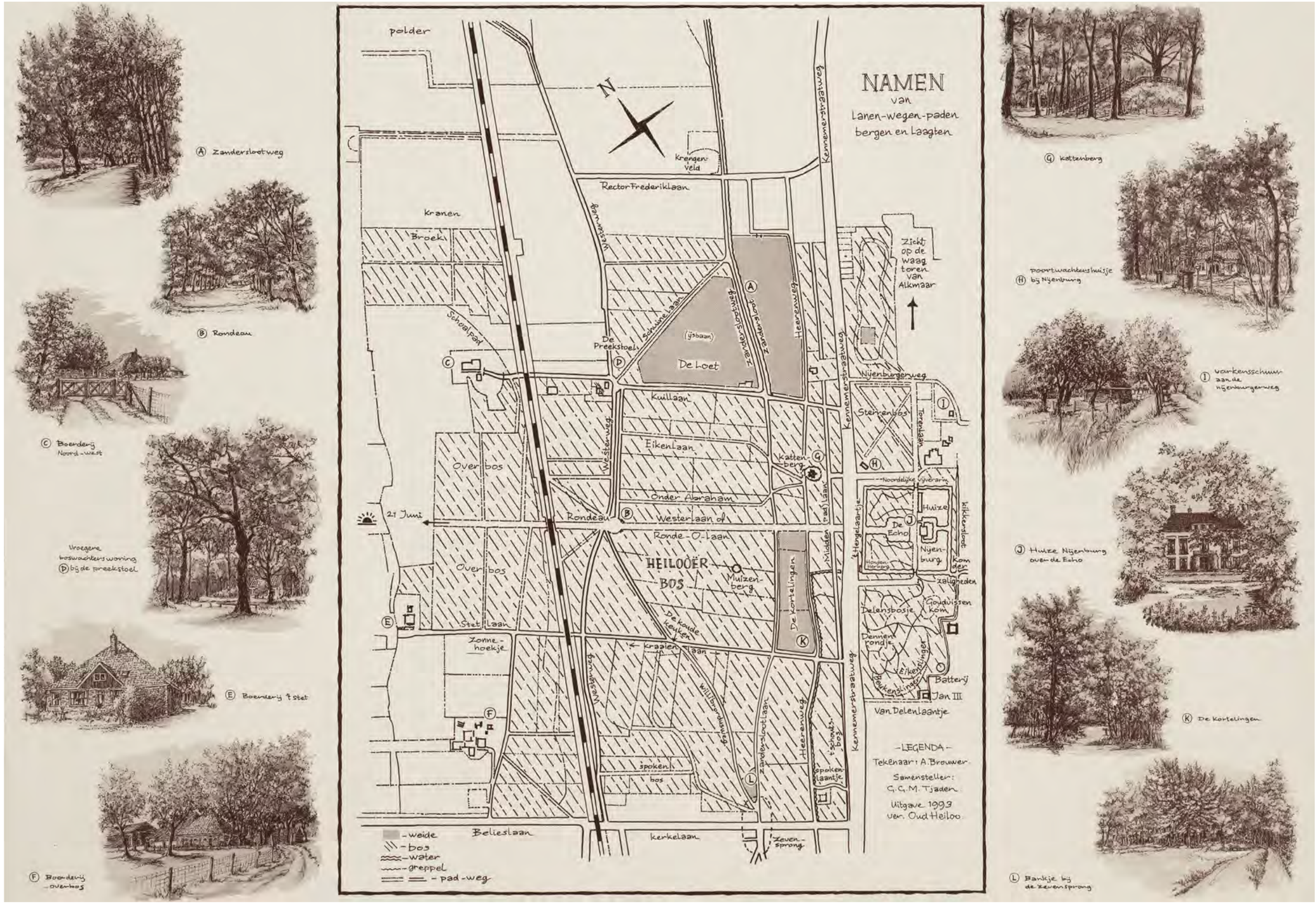
Het landgoed Nijenburg omvat verschillende bosgebieden op een oude middenwal. Het kenmerk van deze strandwal is de infrastructuur die zich aanpast aan de hoogtes. De dorpen en steden zijn gelegen in een langgerekte reeks over de middenwal, waar tussen circa 1800 noord-zuid verbindingen werden gevormd tussen Amsterdam en Den Helder. Deze historische routes zijn nog steeds aanwezig op het huidige landgoed en worden vertegenwoordigd door de fietspaden Kennemerstraatweg, Heerenweg en Westerweg.

Met de komst van het landhuis werden de weelderige bossen getransformeerd tot een landgoed met statige lanen en tuinen. Een essentieel element hiervan is de zichtas vanaf de hoofdwoning naar het open landschap van strandvlakten, wat resulteerde in oost-west verbindingen over de strandwal. De ‘Ronde-O-laan’, als hoofdas, bestaat uit een dubbele rij oude beukenbomen aan beide zijden. Op de langste dag van het jaar, ongeveer 21 juni, valt de zon bij zonsondergang precies in deze hoofdas, wat bekend staat als de Zonnewende. Tijdens de Zonnewende (de langste dag van het jaar, ongeveer 21 juni) valt de zon precies in deze hoofdas. Andere oost-west lanen, zoals de Kraaienlaan en Kuillaan, vinden hun eindpunt op de kruisingen met de Westerweg.

Langs het verloop van deze lanen, na de kruisingen met noord-zuid verbindingen, bevinden zich toegangswegen tot de landerijen en boerderijen.

Deze wegen bevatten niet de kenmerken van een laan en zijn daarmee niet te benoemen als laan, maar als toegangsweg.

HISTORISCHE KAART MET LANEN, WEGEN, PADEN, BERGEN EN LAAGTEN (BRON: HISTORISCHE VERENIGING HEILOO & REGIONAAL ARCHIEF ALKMAAR)

Takkenrillen en bossages

Akkers en spoorsloot

Bebouwing (boerderijcomplex Noord-West)

2.8 FLORA EN FAUNA

Het plangebied kent een rijke natuurlijke structuur. In de omgeving van het plangebied zijn vele vele habitat aanwezig voor diverse diersoorten.

- Drie boszones (zoals eerder genoemd)
- Spoorsloten
- Spoorbermen
- Agrarische percelen
- Graspercelen
- Bomenlanen
- Takkenrillen/houtstapels
- Bosschages
- Bebouwing

Vogelsoorten die o.a. voorkomen in het gebied zijn:

- Boomvalk
- Ooievaar
- Buizerd
- Grote gele kwikstaart
- Boomklever
- Bosuil
- Kleine bonte specht

Vleermuizen die o.a. waargenomen zijn in het gebied:

- Gewone dwergvleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Laatvlieger
- Rosse vleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Watervleermuis

Kleine zoogdieren die o.a. zijn waargenomen in het gebied zijn:

- Boommarter
- Bunzing
- Eekhoorn
- Wezel
- Bosmuis
- Egel
- Haas

Amfibieën die gevonden zijn:

- Rugstreeppad

Bron: Natuurtoets Heiloo -onderdoorgang 11 jan 2023, Antea Group (Zie bijlage 1)

3. ANALYSE BEELDKWALITEIT

3.1 BEELDKWALITEIT HUIDIGE SITUATIE

In de huidige situatie zijn verschillende sferen en gebruiksvormen aanwezig op en rondom landgoed Nijenburg, die uniek zijn voor dit landgoed. Om de (gedempte) overgangen goed te kunnen invullen, is het van belang om duidelijk te definiëren wat precies de uitstraling en herkenbaarheid is van de verschillende deelgebieden.

3.2 TUINEN HUIS NIJENBURG

Uitstraling

De parktuinen (C) van landgoed Nijenburg bevinden zich rondom het bekende witte landhuis. Deze diverse tuinen combineren elementen van de Franse barokstijl uit de 18e eeuw met de romantische Engelse landschapsstijl. Het gebied straalt hoogwaardige cultuur uit, met halfverharde paden en strak geschoren hagen. Het gebied is sterk doordacht en tot in detail ontworpen.

Herkenbare elementen

- Boomgaarden (appel, peer, kers, pruimen, moerbei)
- (hoofd)assen met een formeel lanenstelsel
- Rechte lijnen en symmetrie
- Vijvers en grachten
- Sterrenbos
- Slingerende paden met doorkijken en uitzichten
- Bloementuin met borders
- Solitaire bomen
- Prieeltjes

Symmetrie en bomenrijen langs assen

Spiegelvijver

Mysterieuze doorzichten

Tuinen met bloemrijke borders

3.3 LANDGOED NIJENBURG

Uitstraling

Het Heilooërbos (B) vormt het bosrijke deel van landgoed Nijenburg. Het bestaat uit een combinatie van dennen-, eiken- en beukenbos, waarin de herkenbare assen zoals de Ronde-O-laan, Kuillaan en Kraaienlaan zijn aangelegd. Elke laan wordt gekenmerkt door een specifieke boomsoort, en tussen deze assen lopen uitgesleten paden die de routing vormen. De routeaanduidingen, hekwerken en zitelementen zijn eenvoudig en passen harmonieus in de bosrijke omgeving. Hoewel de uitstraling natuurlijker is dan die van de tuinen, is de structuur onlosmakelijk verbonden.

Assen met een specifieke boomsoort, weinig onderbegroeiiing

Stinzenplanten

Goed begaanbare fietsroute

Herkenbare elementen

- Stinzenplanten
- Brede paden
- Fietsinfrastructuur
- Laanstructuren
- Zichtlijnen en zichtlocaties
- Herdenkingselementen (bijv. bordjes of plaatjes op zitelementen)
- Ingetogen elementen van hout (bankjes, routepaaltjes, hekwerken, etc.)
- Ruimte voor vroegere jacht
- Weelderig en natuurlijke uitstraling
- Bosgrond zichtbaar, weinig onderbegroeiing

‘De zonnewende, een strakke zichtlijn vanuit het huis op het landschap

3.4 BOERDERIJEN EN HET OVERBOS

Uitstraling

Aan de noordwestzijde van het spoor bevindt zich het Overbos (A), waarin enkele historische boerderijen staan die van oudsher deel uitmaken van de landerijen rondom landgoed Nijenburg. Het Overbos heeft een weelderige en robuuste uitstraling, met smalle, uitgesleten kronkelpaden. De boerderijen Vredenoord, Noord-West en Het Stet zijn toegankelijk via karresporen en hebben elk een eigen toegangspoort tot het erf in groen-witte kleur.

Herkenbare elementen

- Landhekken met houten poorten (donkergroen, rood en wit)
- Erven met boerderijen en bijgebouwen
- Karrespoor
- Weelderig en robuust groen
- Natuurlijke uitstraling
- Sterk contrast tussen open landschap en dichte bosrand

Karrespoor richting de boerderijen, incl. poort

Weelderig groen met onderbegroeiing

Erf met herkenbare toegangspoort

Zichtlocatie op de strakke rand tussen het bos en het open landschap

3.5 WOONWIJK ‘HET BLOCKHOVEPARK’

Uitstraling

Het Blockhovepark is de woonwijk die zich aan de noordzijde van landgoed Nijenburg bevindt. De wijk bestaat voornamelijk uit vrijstaande woningen, met veel ruimte voor privaat groen. De openbare ruimte is eenvoudig ingericht met grasstroken langs de weg.

Herkenbare elementen

- Vrijstaande woningen met ruime onderlinge afstand
- Grasstroken langs de rijbaan
- Rijbaan van asfalt (grijs)
- Rijbaan van betonstraatstenen (rood/bruin)
- Grote achtertuinen met groene erfafscheiding

Straatbakstenen en eenboudige inrichting openbare ruimte

3.6 OMLIGGENDE LANDSCHAP

Uitstraling

Het omliggende landschap wordt gekenmerkt door een opvallend contrast tussen de bossen en het uitgestrekte, oude polderlandschap. In dit gebied bevinden zich verspreid boerenerven langs talrijke watergangen en de Hoevervaart.

Herkenbare elementen

- Weidse zichten
- Sloten en watergangen
- Grasland
- Boerenerven met schuren en boerderijen

Erfbeplanting bij boerderijen

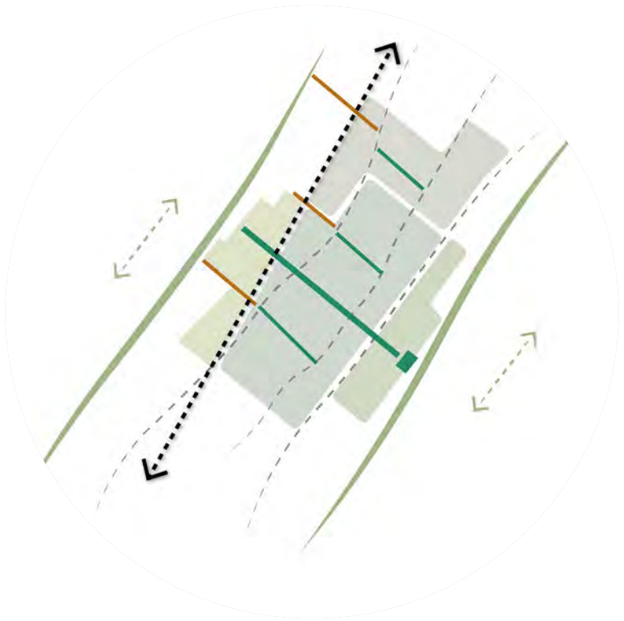

Contrast tussen weelderig bos en open landschap

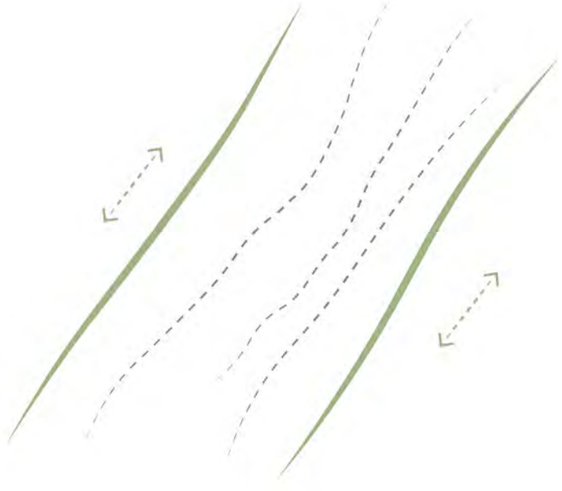
Weidse zichten

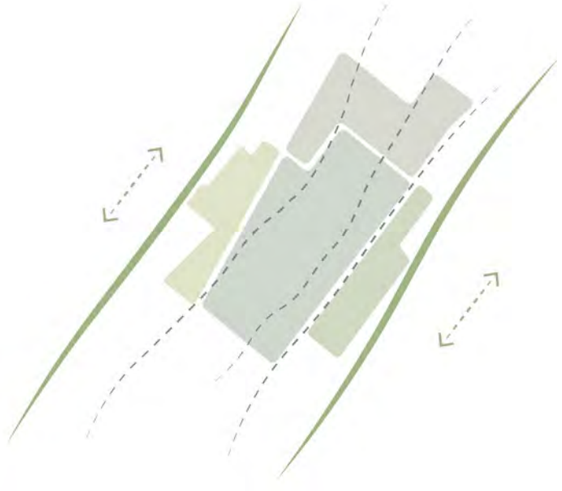
4. CONCEPT

4.1 LANDSCHAPPELIJKE OPBOUW

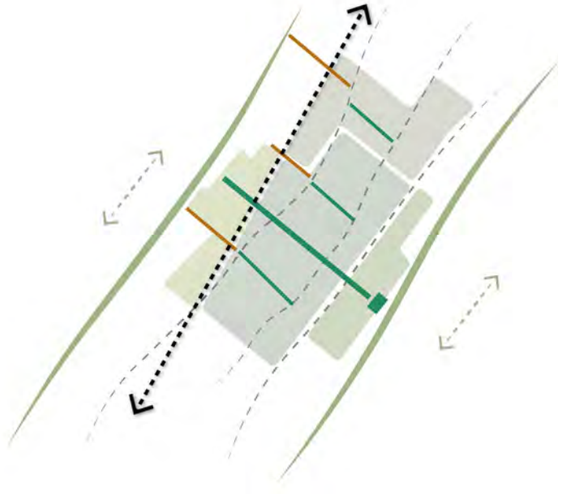
RICHTING VAN HET STRANDWALLEN-LANDSCHAP IS LEIDEND

Het plangebied is gelegen op de middenwal. Een hoog en droge langgerekte zone parallel aan de kust. Kenmerkend zijn de van oudsher aanwezige noord-zuid verbindingen over de strandwal heen.

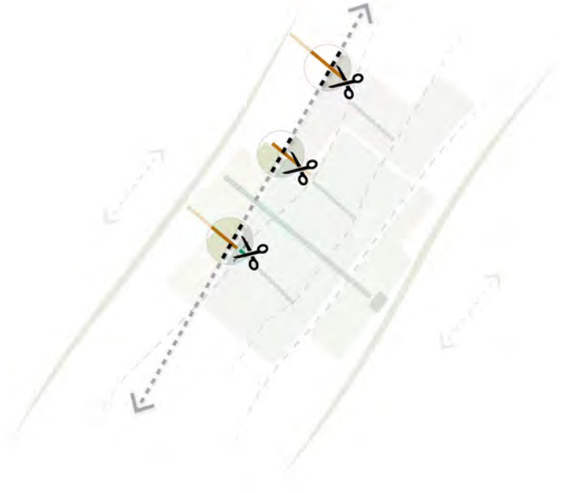
BOSTYPEN BEPALEN SFEER EN GEBRUIK

Op deze middenwal hebben zich meerdere bostypen ontwikkeld. Daardoor zijn verschillende sferen, functies en gebruiksintensiteit van gebieden ontstaan.

LANEN EN WEGEN ZIJN VERBINDINGEN

Het landgoed bestaat uit oost-west verbinden bestaande uit bomenlanen en toegangswegen voor de boerderijen. De spoorlijn snijdt door zijn hogere ligging fysiek en visueel door het landgoed heen. **Het spoor reist door het landschap vol verhalen. Behoud continuïteit van het doorzicht vanuit de lanen naar de boerderijen.**

FYSIEK VERBREKEN VAN VERBINDINGEN

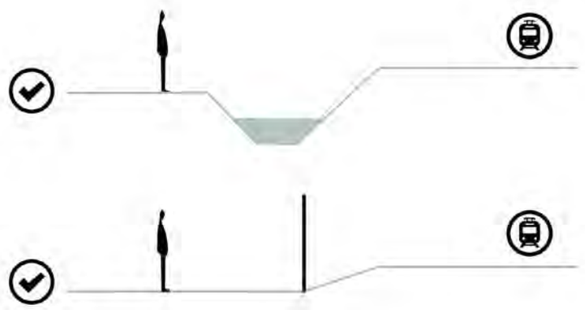
De overgangen in het gebied worden ontmanteld. De verbindingen over het spoor heen ‘knippen’ (deels) het landgoed op.
De verbindende functie van deze plekken komen te vervallen. Eén belangrijke plek in de wandelstructuur wordt hersteld met een wandeltrap over het spoor. Ten noorden van de Westerweg wordt een nieuwe fiets-/voetgangersverbinding onder het spoor gerealiseerd. De onderbroken wandelroute van bos naar Westerweg moet via deze onderdoorgang worden hersteld.
Wat kan de toekomstige rol en uitstraling zijn van de ‘afgeknipte’ verbindingen?

4.2 ONTWERPUITGANGSPUNTEN

Om de denkrichtingen verder vorm te geven is het van belang om de ontwerpuitgangspunten vast te stellen. De uitgangspunten gaan over de waarborging van veiligheid en behoud van ruimtelijke kwaliteit.

Onbereikbaar maken van de spooromgeving

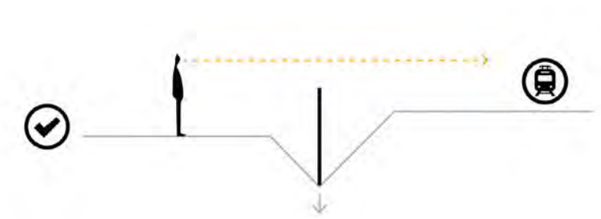
De spooromgeving moeten, met het oog op de veiligheid, ontoegankelijk zijn voor onbevoegden. Dit kan op twee manieren worden opgelost: door de toepassing van een spoorsloot of door de toepassing van een hekwerk.

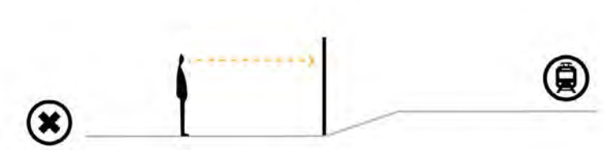

Open zichten zonder belemmeringen

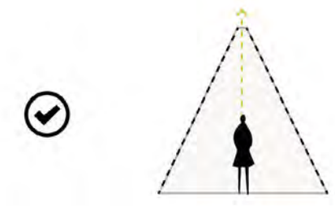
Het is van essentieel belang om het zicht op de huidige overgangen te behouden om de oorspronkelijke zichtlijn te handhaven. De toegepaste maatregel moet zich onder ooghoogte bevinden.

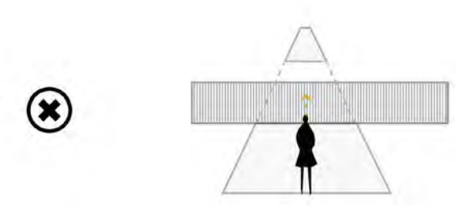

Herkenbare en beleefbare overgang

De overgangen spelen een essentiële rol in de geschiedenis van het landgoed. Het is daarom belangrijk om zichtbaar te maken dat er ooit overgangen zijn geweest. Het moet vermeden worden dat de zichtlijnen niet meer herkenbaar zijn.

5. VOORLOPIG ONTWERP

5.1 OVERZICHT

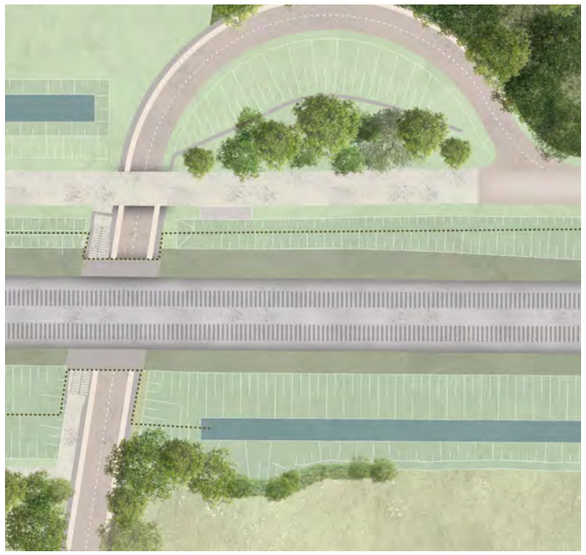

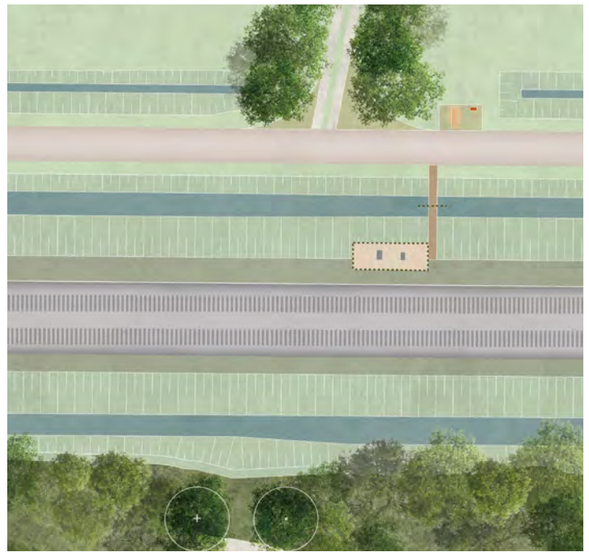
5.2 Stetlaan

5.3 Kuillaan

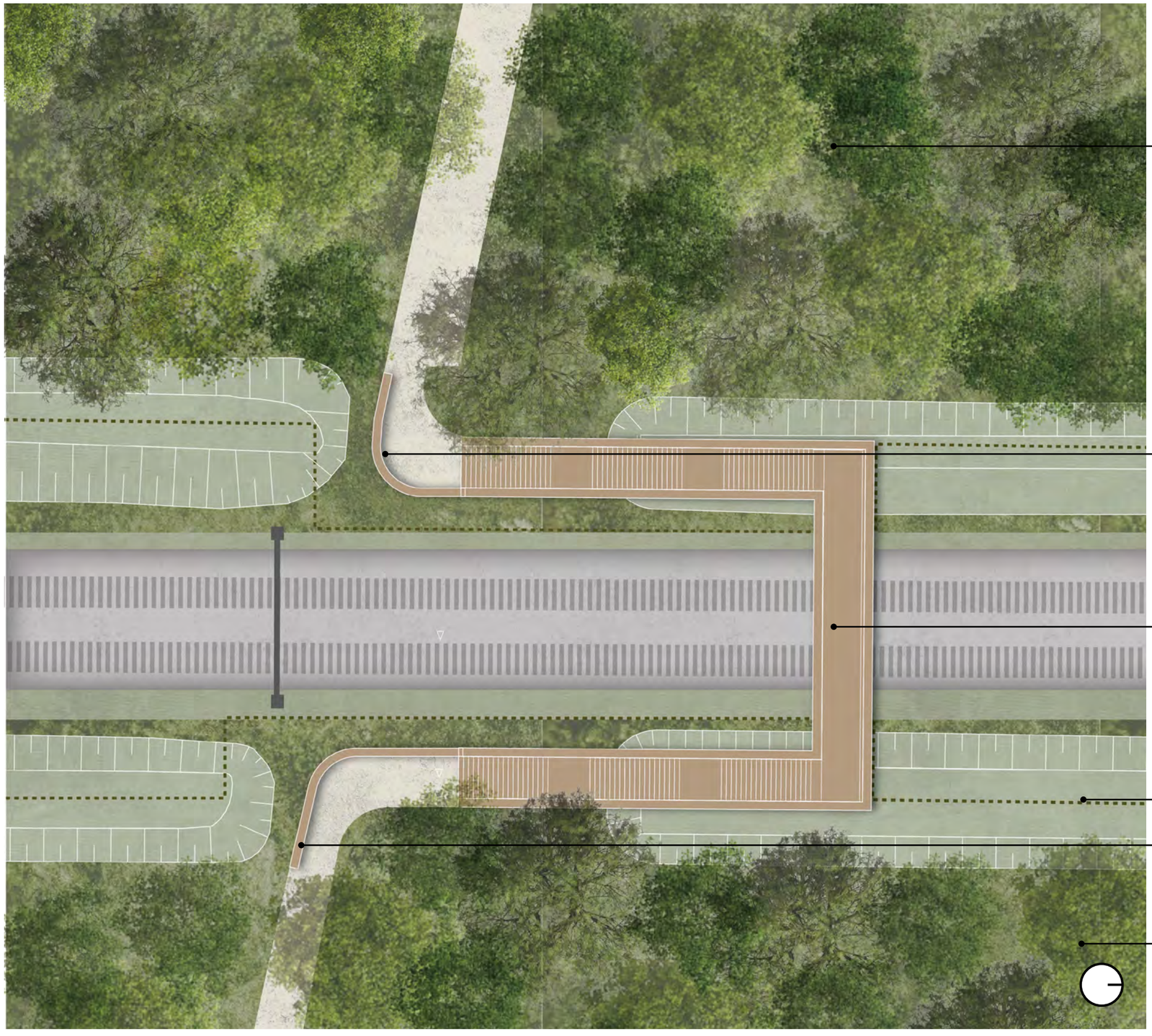

5.4 Fiets- en voetgangerstunnel

5.5 Westerweg

5.2 STETLAAN

Overbos

Begeleidende railing

De wandelaar wordt begeleid door de houten transparante railing

Voetgangersbrug, gesloten brugdeel

Hekwerken verlaagd in de greppel

Begeleidende railing

De wandelaar wordt begeleid door de houten transparante railing

Heilooërbos

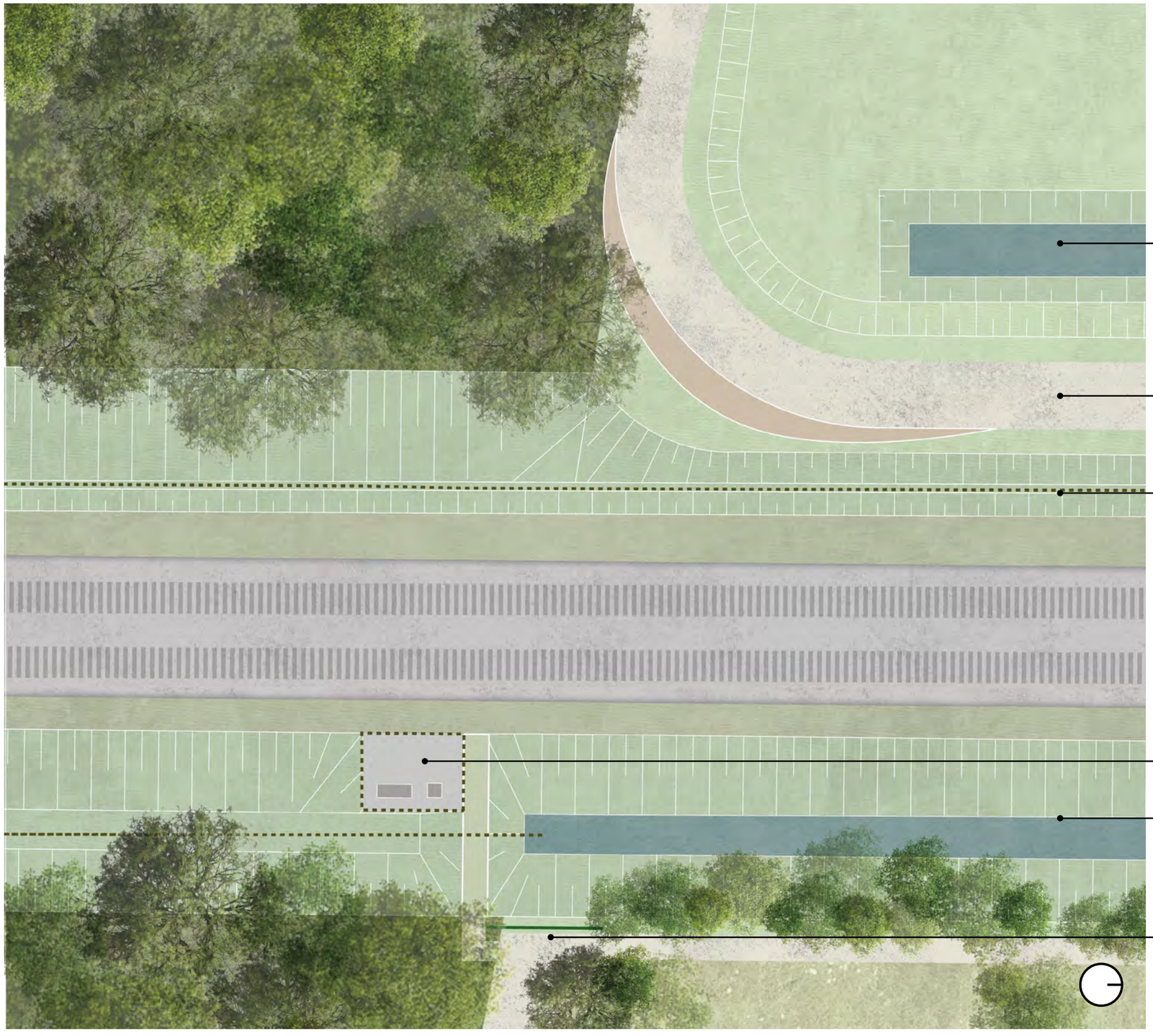
Bestaande situatie

Stetlaan

Vanuit het Heilooërbos bestaat er direct doorzicht richting het Stet. De overgang bestaat nog steeds, maar volgt op een elegante manier over het spoor door middel van een voetgangersbrug. De brug is geen sta-in-de-weg, maar vormt een onderdeel van het bos met haar op stammetjes geïnspireerde leuningwerk.

STETLAAN

5.3 KUILLAAN

Nieuwe sloot

Ter vervanging van de bestaande sloot

Halfverharding

Halfverharde toegangsweg naar de boerderij Noord-West

Greppel met verlaagd hekwerk

Bestaande relaiskasten ProRail

Bereikbaar via halfverhard pad

Doortrekken sloot

Hekwerk nodig mits sloot niet watervoerend is

Referentie toegangspoort boerderij

Een gelijkwaardige toegangspoort als bij de boerderij Noord-West (zie hoofdstuk 6.5)

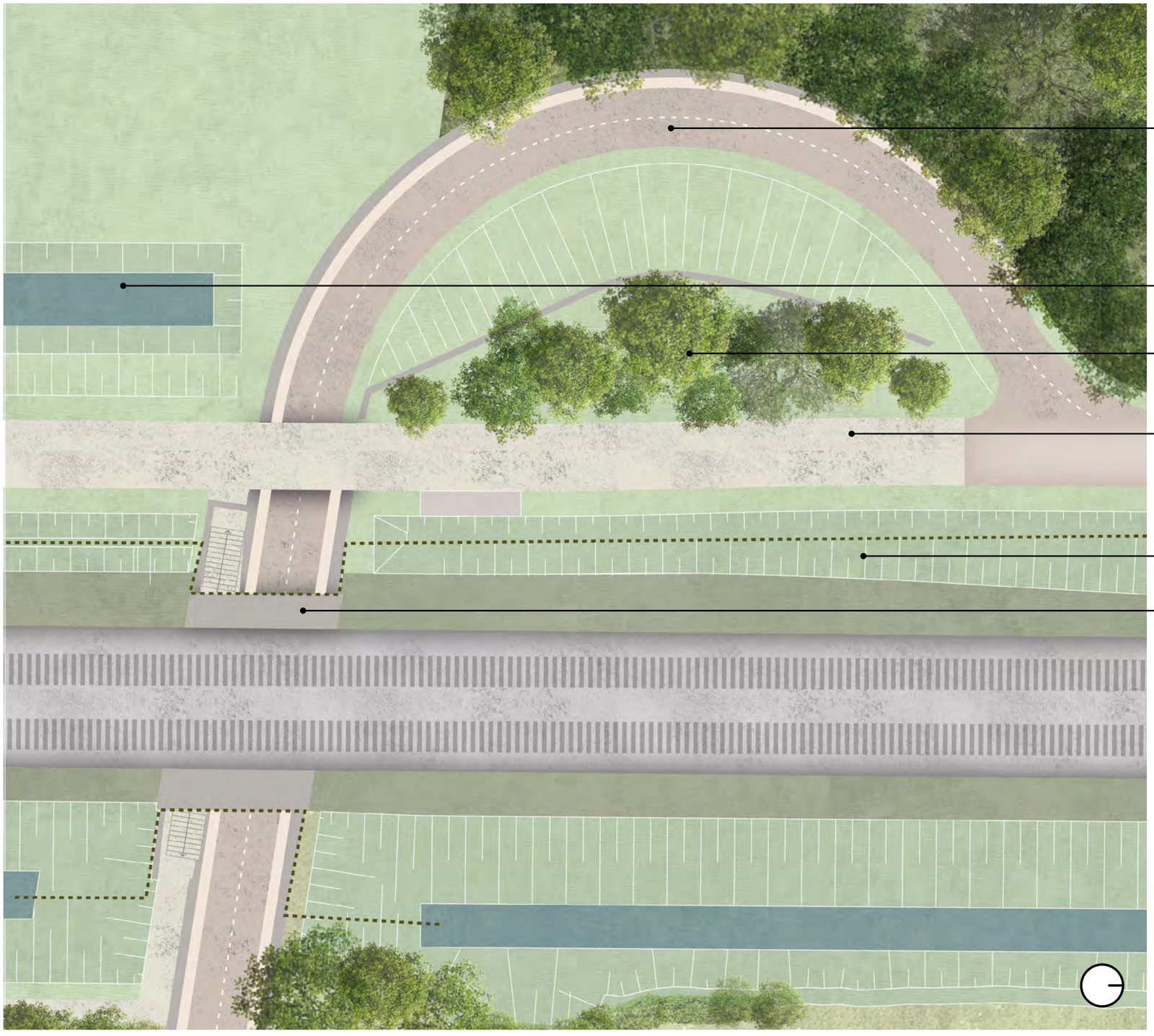
Bestaande situatie

Kuillaan

De wandelaar ziet in de verte de historische boerderij Noord-West. Een poort, vergelijkbaar met die bij de boerderij, dient als oriëntatiepunt en gidst de wandelaar verder over het wandelpad dat de hoek om slaat.

KUILLAAN

5.4 FIETSTUNNEL

Nieuw fietspad

Sluit aan op de bestaande doorfietsroute Heiloo-Alkmaar

Nieuwe sloot

Ter vervanging van de bestaande sloot

Herplant bomen

Versterkt het karakter van het fietspad door het bos

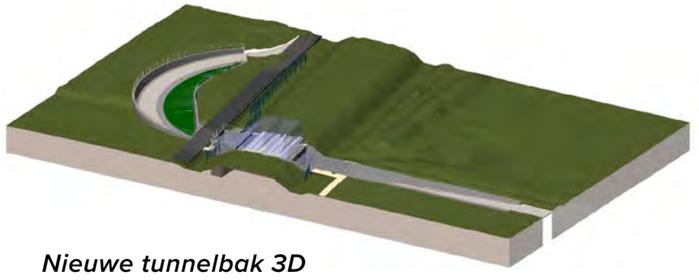
Toegangsweg

Vanaf de tunnel wordt de toegangsweg halfverharding richting de boerderij

Hekwerk verlaagd in greppel

Nieuwe tunnelbak

Mogelijk een kunstwerk in het beton van deze tunnelbak wat kan refereren naar de geschiedenis van Landgoed Nijenburg. Dit kan nog nader worden uitgewerkt (zie hoofdstuk 6.8).

Nieuwe tunnelbak 3D

5.5 WESTERWEG

Bestaande karrespoor aansluiten op weg

De bocht bestaat uit grasbetonstenen.

Informatiepunt en zitplek

Informatiepunt over het landgoed en het grote geheel. Nader uit te werken met een cortenstalen element (zie hoofdstuk 6.7).

Doortrekken sloot

Sloot doortrekken zodat er geen hekwerken nodig zijn.

Toegangsbrug met poort en waaiers

Smalle (houten/stalen) brug over het water voor technische toegang tot relaiskasten.

Doortrekken sloot

Sloot doortrekken zodat er geen hekwerken nodig zijn.

Nieuwe boom

Aanplanten boom ter versterking relatie laan naar boerderij Vredenoord.

Doodlopende weg

Weg is alleen voor bestemmingsverkeer van aangrenzende adressen.

Bestaande situatie

WESTERWEG OVERGANG KIJKEND NAAR DE OPRIJLAAN VREDENOORD

Westerweg

De oprijlaan van boerderij Vredenoord vloeit samen met de nieuwe ontsluitingsweg. Deze weg maakt deel uit van een nieuwe fiets- en wandelroute die zich verbindt met de tunnel. Vanuit de woonwijk wordt het zicht op de kenmerkende bomenlaan door de ontbrekende boom te herplanten en zo de laanstructuur te herstellen.

6 BEELDKWALITEIT

6.1 BEELDKWALITEIT

Als aanvulling op de eerdere ontwerpuitgangspunten worden ten behoeve van de beeldkwaliteit en invulling van de materialisatie de volgende spelregels gehanteerd.

Spelregels

- De gebruikte verhardingen en elementen dienen het karakter van Landgoed Nijenburg als één geheel te accentueren en eveneens herkenbaar te zijn voor de gebruiker.
- De nieuw gebruikte materialen dienen in harmonie te zijn met de bijbehorende bossfeer en goed herkenbaar te zijn voor bezoekers.

Prettig wandelen

Het landgoed als geheel

Herkenbare plekken vertellen het verhaal

Veilig fietsen

6.2 VERHARDING | WANDELPADEN EN INFORMATIEPUNT

Uitstraling

Het wandelroutenetwerk dient, samen met het fietsnetwerk eenduiding en herkenbaar te zijn in het gehele landgoed. De wandelroutes hebben een ‘zachter’ uiterlijk, er wordt in het landgoed gebruik gemaakt van de natuurlijke bosgrond of van halfverharding.

Locatie

Op zowel de nieuwe wandelroutes als op het informatiepunt bij boerderij Vredenoord.

Specificaties

- Halfverharding in een aardetint;
- Qua kleur aansluitend op de reeds aanwezige halfverharding in de nabije omgeving.
- Toegangspad naar boerderij Noord-West wordt uitgevoerd in halfverharding vanaf spooronderdoorgang tot aan poort boerderij.

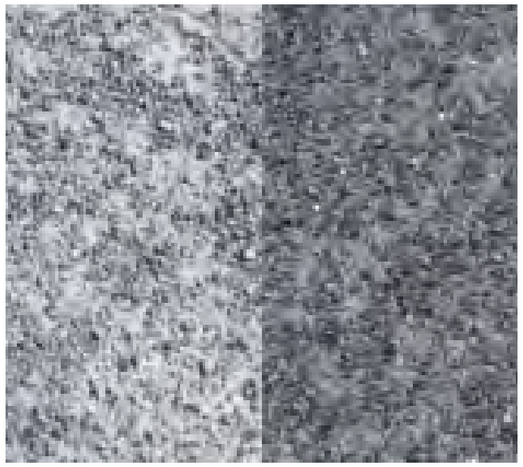
Bron: Koersmix.nl

Lichte tint halfverharding

Naturel kleur halfverharding (droog en nat). bij wandelroutes

Antraciet kleur halfverharding (droog en nat), bij Vredenoord

Huidige halfverharding bij Vredenoord

6.3 VERHARDING | BOCHTEN

Uitstraling

Het groene karakter van de omgeving moet zoveel mogelijk behouden blijven. Het motto is dan ook om alleen volle verharding toe te passen waar dit écht nodig is. Daarom wordt in de bochten van de nieuwe rijwegen of aansluitingen daarop grasbeton toegepast.

Locatie

In de bochten van de nieuwe aansluiting naar boerderij Noord-West en boerderij Vredenoord. Het is hier nodig om zwaar verkeer richting de boerderijen de juiste ondersteuning te geven.

Specificaties

- Grasbetontegels 60 x 40 x 15 cm (profiel ronde gaten, 35% open ruimte);
- Inzaaien met gras.
- Betonverharding kleur grijs

Bron: MBI De Steenmeesters

Kleur beton

Grasbeton 35 % open ruimte

Groen aanzicht

Combinatie van asfalt, grasbeton en gras

Uitstraling

De hekwerken rondom het spoor waarborgen de veiligheid hieromheen en hebben daarom een sober en doelmatig karakter. Deze worden zo veel mogelijk uit het zicht onttrokken door ze (waar mogelijk) verlaagd te plaatsen.

Locatie

Deze nieuwe hekwerken sluiten, conform het ontwerp, aan op de huidige hekwerken langs het spoor.

Specificaties

- Standaard hekwerk ProRail: staafmatten hekwerk, donkergroen, 1,80 meter hoog;
- Kleur Dennengroen (RAL 6009).

Huidige hekwerken rondom het spoor

Onopvallend

Huidige hekwerken rondom het spoor en installaties

Uitstraling

De vormgeving van het nieuw te plaatsen hekwerk wordt geïnspireerd op de al bestaande toegangspoort van boerderij Noord-West. De ervaring van de toegangsweg naar de boerderij wordt met de ontwerpaanpassing verlengd naar het landgoed Nijenburg.

Locatie

Langs de wandelroute bij de Kuillaan, waar de (nieuwe) doorgaande wandelroute route afbuigt en langs het spoor loopt naar de fietstunnel.

Specificaties

- Herkenbare onderdelen zoals: houten groen hekwerk met witte dwarskruizen;
- Het hekwerk is 1,10 meter hoog en 8 meter breed.

Hekwerk bij boerderij Noord-West

Markeren toegangsweg tot het erf

Uitstraling

De leuning begeleidt de wandelaar naar de trap over het spoor. De leuning is (deels) transparant en de spijlen zijn in een wildverband geplaatst, wat verwijst naar de stammen van de bomen in het bos. Het hout zal geleidelijk vergrijzen en harmoniëren met de kleuren van de bosrijke omgeving. De brug en railing zijn herkenbaar maar gaan ook op in het gebied.

Locatie

De trap is gesitueerd bij de overgang van de Stetlaan. De leuning wordt toegepast aan beide zijden van de brug en over het spoor. Hij start bij het wandelpad in het Heilooërbos en het Overbos.

Specificaties

- Houten leuning, passend bij het hout van de voetgangersbrug;
- Houten greep aan bovenzijde loopt door over de spoorbrug;
- Hoogte van de leuning is c.a. 1,20 meter hoog;
- Onregelmatige plaatsing van de spijlen en spijldikte accenturen de overgang van het bos naar open gebied.
- In de houten panelen van de brugoverspanning worden aan de binnenzijde afbeeldingen gefreesd van de dieren die voorkomen in het Heilooërbos.

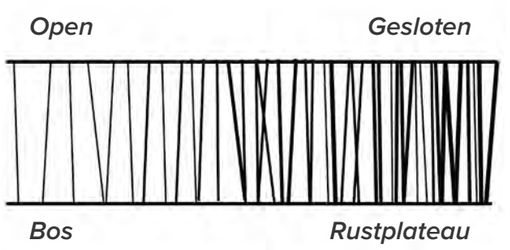
Vergrijsd hout

Ritme van bomen in een bos

Voorbeeld met houten greep aan bovenzijde

Gradiënt van open naar gesloten

Uitstraling

Het informatiepunt bevindt zich op een ideale locatie om extra aandacht te besteden aan het historische, doch onderbelichte karakter van deze plek. Het informatiepunt is gelegen bij boerderij Vredenoord, die voorheen bekend stond als kasteel Cranenbroek (14e tm 17 eeuw). De gracht rondom de boomgaard op het erf herinnert aan dit voormalige kasteel. Dit bijzondere feit wordt treffend belicht door middel van een informatief paneel. De zitplek bij het informatiepunt is sober en eenvoudig en bestaat uit een picknickbank met verlengd tafelblad t.b.v. gebruik mindervalide gebruikers.
Het informatiebord krijgt alle aandacht, maar belemmert het weidse uitzicht niet. Bovendien biedt het bord de mogelijkheid om personages uit dit verhaal in een uitsnede weer te geven. De vormgeving van het informatiebord wordt afgestemd met Natuurmonumenten zodat in het Heilooërbos één herkenbaar beeld aanwezig is.

Locatie

Het informatiepaneel en de picknickplek staan in de bocht bij het karrespoor van boerderij Vredenoord.

Specificaties

- De picknickbank is een houten bank met tafel met verlengd tafelblad, passend bij het sobere interieur wat in de overige delen van het landgoed aanwezig is;
- Op het paneel is ruimte voor een gekleurd informatiebord;
- Het informatiepaneel valt in het oog door het cortenstalen uitvoering.

Bron: Fort Geldersoord, KasteleninNederland.nl

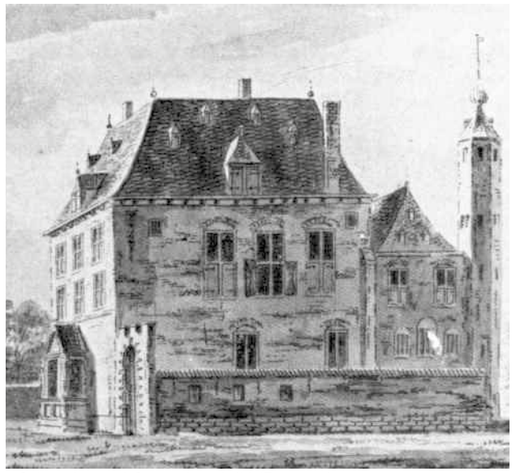

Voorbeeld van een cortenstalen informatiebord

Soberen houten picknickbank met verlengd tafelblad

Zuilvormig informatiebord

Schets kasteel Cranenbroek (14-17e eeuw)

Cortenstaal

Uitstraling

De tunnelbak van het fietspad is een goede plek om het verhaal van landgoed Nijenburg te vertellen. Er zijn veel fietsers en voetgangers die van de verbinding gebruik zullen maken. Een dergelijk kunstwerk zorgt dat het geen anonieme fietstunnel wordt maar krijgt een informatief, vriendelijk en bovenal sociaal veilig karakter.

Locatie

Het kunstwerk zal onderdeel zijn van de wanden van de tunnelbak onder het spoor door

Specificaties

- Een ontwerp voor een dergelijk kunstwerk dient in samenwerking met een (lokale) kunstenaar of ontwerper gemaakt te worden.
- De wanden van de toeritten naar de tunnelbak vormen één samenhangend geheel met de tunnel.
- Een duidelijke boodschap of doelbeeld wordt in samenwerking met Natuurmonumenten en ProRail samengesteld.
- Belangrijk is dat het kunstwerk montabel is (bijv. een muurschildering, mozaïek of bestickering) en na aanleg van de tunnelbak gemaakt kan worden, zodat de ontwikkelingen rondom de ontsluitingsweg en tunnel geen onnodig hoge kosten of vertraging oplopen.

Voorbeeld muurstickers: https://www.straatbeeld.nl/nieuws/leidse-fietstunnel-beplakt-met-kunstwerk

Voorbeeld van muurstickers

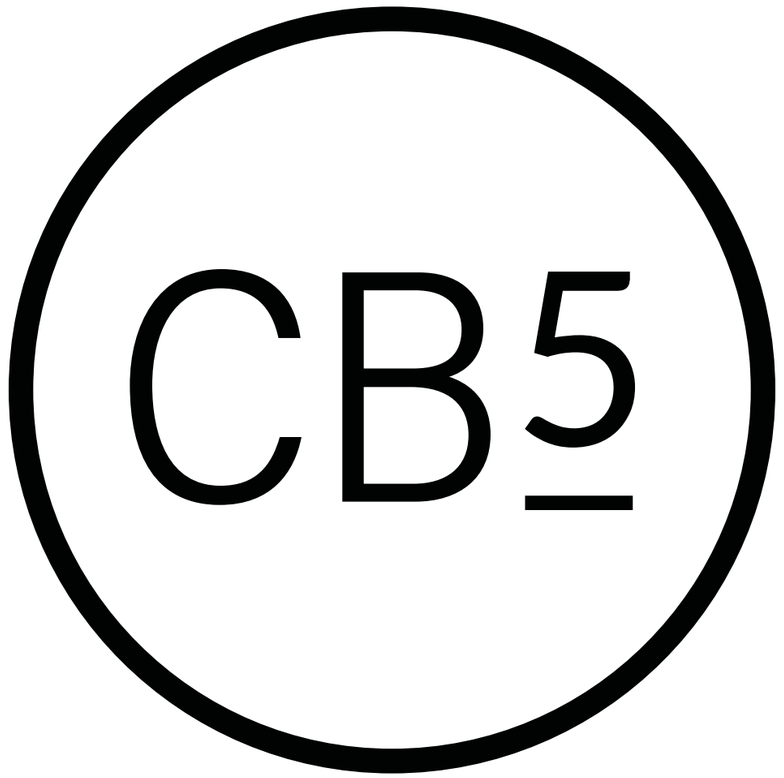
Voorbeeld van muurschildering

Lokaal voorbeeld van werken met metselwerk/mozaiek

Mozaïk

Vestiging Oosterhout
Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

info@cb5.nl

Vestiging Maastricht
Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.cb5.nl